Hemşirelik Bilimi Dergisi
Journal of Nursing Sciences
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Araştırma Makalesi

Hemşirelerin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumunun Bakım Davranışına Etkisi: Tanımlayıcı Kesitsel Bir Çalışma

The Effect of Nurses' Attitudes Towards Specialization on Nursing Care: A Descriptive Cross-sectional Study

Berrin ÇAKIROĞLU[a], Nükhet BAYER[b]

[a]Hemşire, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, İzmir, Türkiye

[b]Dr. Öğr. Üyesi, Lokman Hekim Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye

Geliş tarihi/Date of recipiet: 27/03/2025 **Kabul tarihi/ Date of acceptance: 20/02/2026**

ÖZ

Amaç: Araştırma, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumunun hemşirelik bakım davranışı üzerindeki etkisini incelemek ve hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumları ile hemşirelik bakım davranışlarının tanıtıcı özelliklere göre farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel türdedir. Bir üniversite hastanesinde çalışan 212 hemşire ile yürütülmüştür. Veriler Mayıs-Temmuz 2023 tarihinde toplanmıştır. Verilerin analizi; t testi, ANOVA, sayı, yüzde, ortalama ve basit doğrusal regresyon analizi ile incelenmiştir.

Bulgular: Araştırmada yüksek lisans ve doktora eğitiminin hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği görülmüştür. Hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının eğitim düzeylerine göre anlamlı düzeyde ayrıştığı saptanmıştır ($F=17,459$; $p<0,001$). Araştırmada, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakım davranışları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkiye sahip olduğu saptanmıştır ($R=0,423$; $R^2=0,179$; $p<0,001$). Uzmanlaşmaya yönelik tutumun, bakım davranışlarındaki varyansın %17,9'unu açıkladığı ve oluşturulan regresyon modelinin anlamlı olduğu belirlenmiştir ($F=45,688$). Bu doğrultuda, kadro politikalarının yeniden gözden geçirilmesi ve sistem düzeyinde revizyonların gerçekleştirilmesi, politika yapıcılar açısından öncelikli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir ($t=6,759$).

Sonuç: Bu araştırma kapsamında hemşirelerin meslekte uzmanlaşmaya olumlu baktıkları ve hemşirelikte uzmanlaşmanın hemşirelik bakım davranışını önemli ölçüde etkilediği belirlenmiştir. Bu nedenle hemşirelerin almış olduğu eğitime uygun olarak kadro düzenlemelerinin yapılması gerekmektedir. Bu doğrultuda, kadro politikalarının yeniden gözden geçirilmesi ve sistem düzeyinde revizyonların gerçekleştirilmesi, politika yapıcılar açısından öncelikli bir gereklilik olarak değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Hemşirelik Bakımı, Hemşirelik, Sağlık Personelinin Tutumu, Hemşirelikte Uzmanlaşma

ABSTRACT

Objective: This study examineted the effect of nurses' attitudes toward specialization on nursing care behavior and to determine whether nurses' attitudes toward specialization on nursing care behaviors and whether these variables differ by demographic characteristics**.**

Methods: This descriptive cross-sectional study included 212 nurses working at a university hospital. Surveys were administered between May and July 2023. Data analysis included t-tests, ANOVA, frequency, percentage, mean, and simple linear regression analysis.

Results: Master's and doctoral education were associated with higher nurses' attitudes toward specialization. It was determined that nurses' attitude scores toward specialization differed significantly according to their educational levels ($F=17.459$; $p<0.001$). Nurses' attitudes toward specialization had a statistically significant effect on nursing care behaviors ($R = 0.423$; $R^2 = 0.179$; $p <0.001$), explaning 17.9% of the variance. The regression model was statistically significant ($F=45.688$). Positive attitudes toward specialization may enhance their care behaviors ($t=6.759$).

Conclusion: This study found that nurses view specialization in the profession positively and that specialization in nursing significantly influences nursing care behavior. Staffing should align with nurses' educational levels. Policy-level adjustments may be beneficial.

Keywords: Nursing Care, Nursing, Attitudes of Healthcare Personnel, Specialization in Nursing

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

ORCID IDs: BÇ: 0009-0008-0206-0791; NB: 0000-0003-3177-0596
Sorumlu yazar/Corresponding author: Hemşire Berrin ÇAKIROĞLU, Dokuz Eylül Üniversitesi Hastanesi, İzmir, Türkiye
e-posta/ e-mail: cakirogluberrin120@gmail.com
Atıf/Citation: Çakıroğlu B, Bayer N. (2026). Hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutumun hemşirelik bakım davranışına etkisi: Tanımlayıcı kesitsel bir çalışma. *Hemşirelik Bilimi Dergisi*, 9(1), 59-69. doi:10.54189/hbd.1666247

GİRİŞ

Sağlık hizmetlerindeki bilimsel ve teknolojik gelişmeler, sağlık eğitiminin iyileştirilmesi ve uzmanlaşmanın gerekliliğini ortaya çıkarmıştır (Zhang vd., 2023). Geçmişten günümüze inanılmaz bir hızla ilerleyen bilgi birikimi sonucunda insanoğlu uzmanlaşmalar sayesinde bu bilgiyi parçalayarak daha derin bilgilere ulaşabilmiştir (Yılmaz ve Erdem, 2016).

Hemşirelikte uzmanlaşma mesleki bilginin kademe atlaması ve bakım davranışlarına yansıması şeklinde değerlendirilebilir. Hemşireler mesleki anlamda uzmanlık kazandıkça kendisi ve hastaları için daha verimli bir hale gelmektedir. Illich' e (1994) göre bir alandaki uzmanlar yeni çözüm modelleri oluşturabilir, yenilikler yapabilir, neyin gerekli neyin gereksiz olduğuna karar verebilirler. Uzmanlaşmış uygulamalar birçok meslekte tanımlanmıştır (Illich.,1994). Hemşirelik mesleği hem bilimsel hem de uygulama açısından kendini daha üst düzeye çıkarmak için lisans eğitiminden sonra lisansüstü eğitim alarak bir alanda uzmanlaşmayı sağlamaktadır (Çelik vd., 2012).

Hemşirelik, toplumun her alanında bireylerin sağlığı ile ilgilenen bilim ve sanattan oluşan uygulamaya dayalı bir sağlık uzmanlık alanıdır. Hemşirelik mesleği bireye doğrudan hizmet veren bir disiplindir. Mesleğin temel amacı topluma kaliteli sağlık bakımı vermek ve bu bakımın en iyi şeklini sunmaya odaklanır (Atik, 2008). Sağlık ekibi içinde hastalarla en fazla vakit harcayan meslek grubunun hemşireler olması ve hasta-hemşire arasında sürekli bir iletişimin olması nedeniyle hemşirelik bakımının hasta memnuniyeti üzerinde önemli bir etkisinin olduğu söylenilebilir (Kızılırmak., 2022).

Hemşireliğin özü olarak bilinen bakım, hastaların iyilik halini arttırarak tedavilerine uyumunu sağlamalarına ve kendi sağlıklarını geliştirmelerine yardımcı olur. Hemşirelik bakım standardı arttıkça hastaların hastanede yatış süreleri azalmaktadır ve hasta memnuniyeti artmaktadır. Eğitim düzeyinin artmasıyla birlikte hemşirelerde oluşan bilgi ve beceri yeteneği doğrudan arttığı için hemşireler hasta bakımını daha profesyonel bir şekilde verebilmektedirler (Yakıt, 2020).

Küresel hastalıkların ve salgınların ortaya çıkması, savaşlar, kronik hastalıkların artması, nüfusun yaşlanması ve artan bakım ihtiyacı hemşirelik mesleğini daha kaliteli hizmet verebilmek adına çok daha önemli hale getirmektedir. Sağlık sektöründe hemşire bakımı büyük öneme sahiptir. Hastanın tedavi süreci boyunca yaşayabileceği olumsuzlukları önlemek ve yaşam kalitesini artırabilmek yine hemşire bakımının önemiyle açıklanabilir. Hemşirelik mesleğini önemli kılan bir diğer neden ise "Dünya Sağlık Örgütü'nün 2030 yılına kadar dünya genelinde 5,7 milyon hemşire açığı olacağını öngörmesidir." (World Health Organization [WHO], 2020). Bu nedenle, gelecekte ortaya çıkabilecek hemşire açığı dikkate alınarak; çalışan hemşirelerin meslekte tutulması, bakım kalitesinin artırılması ve verimliliğin yükseltilmesi amacıyla hemşirelik mesleği ve özlük haklarında iyileştirme, yenilik ve dönüşümü kapsayan yeniden planlamaların yapılması gerekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü'nün 2020 yılında yayınladığı rapora göre küresel hemşire iş gücü 27,9 milyondur ve bu oran sağlık çalışanlarının %59'unu kapsamaktadır. Dolayısıyla hemşirelerin eğitimleri ileri eğitim seviyelerine çıkarılarak sağlık hizmetlerinin kalitesinin ve hemşireliğin küresel anlamda etkisinin artırılmasına dönüştürülebilir (Kim vd., 2022). Bu nedenlerden dolayı hemşirelikte uzmanlık kazanmak oldukça önemlidir. Gelişen tıbbi yöntemleri takip etmek ve tedavi sürecini olumlu yönde etkilemek açısından mesleki uzmanlık kazanmak yalnızca hemşireye değil sağlık sektörünün diğer fonksiyonlarına da faydalı olacaktır. Uzmanlaşma, hemşirelere sağlık hizmetlerinin sunumunda daha profesyonel ve bağımsız olarak mesleklerini sürdürme olanağı sağlarken, onlara daha bilimsel bilgiye dayalı eleştirel değerlendirme becerisi kazandırmaktadır (Koçyiğit ve Yıldırım, 2022).

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Dünya nüfusundaki değişim ve sağlığa erişimde eşitlik gibi sorunlarla karşı karşıya kalan tüm dünya ülkeleri farklı oranlarda çözüm odaklı reformlar gerçekleştirmektedir. Ayrıca sağlık hizmetlerinin verilmesinde büyük bir öneme ve sayıya sahip olan hemşirelerin tüm olumsuz koşullara rağmen meslekte kalabilmelerinin sağlanmasına ihtiyaç vardır (Hako vd., 2023).

Konuyla ilgili literatüre bakıldığında Atalan ve Dönmez (2018) acil serviste lisansüstü eğitimi olan hemşirelerin istihdam edilmesiyle hasta bekleme sürelerinin önemli ölçüde azaldığını ortaya koymuştur. Hemşirelikte uzmanlaşmanın faydalarından biri de klinik uygulamada bakım davranışlarının bir birikim olması ve bu birikimin kanıta dayalı olarak yapılması olacaktır. Bakım davranışları tüm yönleriyle hemşirelik yaklaşımları, analitik düşünme ve hemşirelik süreci ile bağlantılıdır (Uysal vd., 2021). Koçyiğit ve Yıldırım (2022) uzman hemşirelerin klinikte kalarak bilgi birikimlerini kliniğe yansıtmalarının ve akademik ilerlemenin önemini belirtmiştir (Koçyiğit ve Yıldırım, 2022). Bir başka araştırmada ise hemşirelerde uzmanlaşmanın önemi ve uzman hemşirelerin alana katkısı vurgulanmıştır (Başlı ve Metin, 2022).

Hemşirelikte uzmanlaşma, sağlık hizmetlerinin kaliteli ve zamanında sunulmasını sağlayacaktır. Bu da sağlık hizmetlerinin sürdürülebilirliğine önemli bir katkı sağlayacak ve doğru planlama yapılmasına olanak sağlayacaktır (Cruz-Gomes vd., 2019). Hemşirelik mesleğinde uzmanlaşmanın düzeyleri tüm ülkelerde kabul gören mevzuat ve standartlara sahip olmalı ve teşvik edilmelidir (Buchan ve Calman, 2004) Literatüre göre, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakım davranışları üzerindeki yön verici gücünü ortaya koyacak daha fazla çalışmaya gerek vardır. Bu nedenle, bu konunun çalışılmasına ihtiyaç duyulmuş ve önemli bir kaynak olacağı düşünülmüştür. Bu araştırmada, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakımını nasıl etkilediği, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumları ile hemşirelik bakım davranışları arasındaki ilişki ve hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakımının bir yordayıcısı olup olmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. Hemşirelikte uzmanlaşma eğitimi noktasında, hemşirelere kazandırılan yetkinlikler artmakta ve sağlığa dair büyük kazanımlar elde etmektedir. Hemşireler eğitimin ardından genel olarak okuma, anlama ve sağlık alanında olan gelişimleri takip etme alışkanlıkları kazanmaktadır. Bu araştırma hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutumun hemşirelik bakım davranışına olan etkisini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırma Soruları

- Hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum ile hemşirelik bakımı davranışı arasında anlamlı bir fark var mıdır?
- Hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum hemşirelik bakımının yordayıcısı mıdır?
- Hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumları ile hemşirelik bakım davranışları tanıtıcı özelliklerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırmanın Tipi

Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tasarımda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma Mayıs-Temmuz 2023 tarihleri arasında bir üniversite hastanesinde gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın evrenini üniversite hastanesinde çalışan 900 hemşire oluşturmaktadır. Hastanede çalışan hemşire sayısı dikkate alınarak araştırmanın örneklem büyüklüğü G*Power 3.1.9.4 programı kullanılarak hesaplanmıştır. Hesaplamada, doğrusal regresyon analizi için örneklem sayısı 159, etki büyüklüğü düşük (f2=0,05), %5 hata payı (α=0,05) ve gücü %80 (1-β=0,80) olarak hesaplanmıştır.

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Veri kaybı olasılığı göz önünde bulundurularak %20 ekleme ile (32) birlikte veri toplama sürecinde en az 191 hemşireye ulaşılması hedeflenmiştir (Faul vd., 2009, Cohen, 1988). Araştırmada, dahil edilme kriterleri doğrultusunda %70,6 geri dönüş oranı sağlanmış ve toplam 212 hemşire örnekleme alınmıştır.

Araştırmaya dahil edilme kriterleri; araştırmaya katılmaya gönüllü olmak ve en az lisans düzeyinde eğitime sahip olmak olarak belirlenmiştir. Araştırmadan dışlanma kriterleri ise araştırmaya katılmaya gönüllü olmamak ve lisans düzeyinin altında eğitime sahip olmak olarak belirlenmiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri Mayıs-Temmuz 2023 tarihleri arasında toplanmıştır. Veri toplama aracı sorumlu araştırmacı tarafından elden dağıtılmış olup katılımcılar doldurduktan sonra geri toplanmıştır. Veri toplama aracının doldurulması 10-15 dk. arasında değişmektedir. Anketler lisans ve lisansüstü eğitim almış hemşirelerle yüz yüze yapılmış ve katılan hemşirelere araştırmanın amacı ve kapsamı hakkında bilgi verilmiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında hemşirelerin bireysel ve mesleki özelliklerine ilişkin anket formu, "Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği" ve "Bakım Davranışı Ölçeği-24" kullanılmıştır.

Hemşirelerin Bireysel ve Mesleki Özelliklerine İlişkin Anket Formu: Bu form araştırmacılar tarafından literatür taranarak hazırlanmıştır (Beydağ ve Arslan, 2008; Demir-Dikmen vd., 2013; Karamanoğlu vd., 2009). Çalışmaya katılan hemşirelerin bireysel ve mesleki özelliklerini (yaş, eğitim, meslekte çalışma süresi, cinsiyet, medeni durum) belirlemeye yönelik beş sorudan oluşmaktadır.

Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği: Saatçi (2022) tarafından geliştirilen hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutumu değerlendiren bu ölçek 18 maddeden meydana gelmektedir. Ölçek maddeleri "Kesinlikle katılmıyorum (1 puan)", "Katılmıyorum (2 puan)", Kararsızım (3 puan)", "Katılıyorum (4 puan)" ve "Tamamen katılıyorum (5 puan)" şeklinde puanlanmakta olup 5'li Likert tiptedir. Ölçekteki sorular düz puanlanmakta, tersten puanlanan soru bulunmamaktadır. Ölçekten hesaplanabilecek en düşük puan 18, en yüksek puan ise 90 olup, toplam puanın artması hemşirelerin mesleki uzmanlaşmaya yönelik iyi düzeyde tutum geliştirdiğini göstermektedir (Saatçi, 2022). Orijinal ölçeğin toplam Cronbach alfa katsayısı 0,97'dir. Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,94 olarak hesaplanmıştır.

Bakım Davranışları Ölçeği-24 (BDÖ-24): Wolf, Giardino ve Osborne (1994), tarafından geliştirilen BDÖ-24, Kurşun ve Kanan (2012) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, 24 madde ve dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar, güvence (8 madde= 16, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24), bilgi-beceri (5 madde= 9, 10, 11, 12, 15), saygılı olma (6 madde= 1, 3, 5, 6, 13, 19) ve bağlılık (5 madde= 2, 4, 7, 8, 14) oluşmaktadır. Ölçekteki yanıtlar için 6 puanlı Likert tipi skala (1= "Asla"- 6= "Her zaman") kullanılmaktadır. BDÖ-24'ten hesaplanacak toplam puan, ölçekten alınan toplam puanın 24'e bölünmesiyle elde edilir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 6, en düşük puan ise 1'dir. Ölçekten yüksek puan alınması hemşirelik bakım davranışı farkındalığının olumlu olduğunu ifade eder. Kurşun ve Kanan'ın (2012) çalışmasında ölçeğin Cronbach alfa değeri hastalarda 0,97, hemşirelerde 0,96 olarak belirlenmiştir (Kurşun ve Kanan, 2012). Bu araştırmada ölçeğin Cronbach alfa değeri 0,96 olarak hesaplanmıştır.

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Araştırmanın Etik Yönü

Bir Üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Tarih: 5 Nisan 2023, Karar no: 2023/53). Uygulama için ilgili üniversite hastanesinden kurum izni alınmıştır (15 Mayıs 2023; no: E-995 77370-188-602623). Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği için ölçek sahibinden e-posta yoluyla kullanım izni alınmıştır. Bakım Davranışları Ölçeği-24 (BDÖ-24) için ölçek kullanım izni alınmıştır. Anketler uygulanmadan önce çalışmaya dahil edilen hemşireler bilgilendirilerek sözlü ve yazılı onamları alınmıştır. Araştırma Dünya Tabipler Birliği Helsinki Bildirgesi ilkelerine uygun olarak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler SPSS (Social Sciences Statistical Package) program for Windows 22.0 kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistiksel yöntemler olarak sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma kullanılmıştır. Sürekli verilerin normal dağılıp dağılmadığını belirlemek için Kolmogorov-Smirnov kullanılmıştır. İki bağımsız grup arasında sürekli niceliksel verilerin karşılaştırılmasında t testi kullanılırken, belirli bir değişken üzerinde üç veya daha fazla grup arasında farklılık olup olmadığını belirlemek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) testi kullanılmıştır. ANOVA testinden sonra, farklılıkları belirlemek için tamamlayıcı bir post-hoc analizi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Çalışmanın sürekli değişkenleri arasında regresyon analizi uygulanmıştır. Sonuçlar %95 güven aralığında ve $p<0,05$ anlamlılık düzeyinde belirlenmiştir.

BULGULAR

Bu araştırma en az lisans düzeyinde eğitime sahip olan 212 hemşire ile yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda katılımcıların %84'ünün kadın olduğu, %65,6'sının lisans düzeyinde eğitime sahip olduğu, %34,4'ünün ise yüksek lisans ya da doktora düzeyinde eğitime sahip olduğu belirlenmiştir. Araştırmaya katılan hemşirelerin cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, medeni durum ve mesleki çalışma yılı gibi bireysel ve mesleki özellikleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Hemşirelerin Bireysel ve Mesleki Özelliklerine İlişkin Özellikleri

Demografik Özellikler		**n**	**%**
Cinsiyet	Kadın	178	**84,0**
	Erkek	34	16,0
Yaş	30 yaş ve altı	59	27,8
	31-40 yaş	54	25,5
	41-50 yaş	78	**36,8**
	51 yaş ve üzeri	21	9,9
Eğitim Düzeyi	Lisans	139	**65,6**
	Yüksek Lisans	55	25,9
	Doktora	18	8,5
Medeni Durum	Evli	135	**63,7**
	Bekar	77	36,3
Mesleki Çalışma Süresi	1-5 yıl	59	27,8
	6-10 yıl	29	13,7
	11-15 yıl	25	11,8
	16-20 yıl	33	15,6
	21 yıl ve üzeri	66	**31,1**

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Hemşirelerin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde puan ortalamalarının 76,28±13,88 olduğu görülmektedir (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelerin Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği Puan Ortalamaları

Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği	N	Ort.	SS	Min.	Maks.
	212	76,28	13,88	19	90

N: Örneklem Sayısı; Ort: Puan Ortalaması; SS: Standart Sapma; Min: En Küçük Değer; Maks.: En Büyük Değer

Hemşirelerin Bakım Davranışları Ölçeği puan ortalamaları incelendiğinde hemşirelik bakımı toplam puan ortalamasının 5,30±0,66, güvence alt boyutunun puan ortalamasının 5,29±0,64, bilgi beceri alt boyutunun puan ortalamasının 5,30±0,59, saygılı olma alt boyutunun puan ortalamasının 5,23±0,67 ve bağlılık alt boyutunun puan ortalamasının 5,18±0,73 olduğu belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin alt boyutları ve toplam bakım puanlarına ilişin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, puanların -1 ve +1 aralığında olduğu belirlenmiştir (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelerin Bakım Davranışları Ölçeği Toplam ve Alt Boyut Puan Ortalamaları

	N	Ort.	SS	Min.	Maks.	Çarpıklık	Basıklık
Hemşirelik Bakımı (24 madde)	212	5,30	0,66	3	6	0,01	0,04
Güvence (8 madde)	212	5,29	0,64	3	6	-0,59	0,49
Bilgi Beceri (5 madde)	212	5,30	0,59	3	6	-0,31	0,03
Saygılı Olma (6 madde)	212	5,23	0,67	3	6	-0,96	-0,04
Bağlılık (5 madde)	212	5,18	0,73	3	6	-0,36	0,17

N: Örneklem Sayısı; Mean; Puan Ortalaması; SS; Standart Sapma; Min: En Küçük Değer; Maks: En Büyük Değer

Hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumları ve hemşirelik bakımı puanları eğitim düzeyi değişkenine göre ANOVA testi ile değerlendirilerek elde edilen verilerin sonucunda; hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının eğitim düzeyine göre farklılaştığı belirlendi (F= 17,459; p <0,001)). Anlamlı farklılığa ilişkin grup içi karşılaştırmalar Tukey testi ile yapılmış, yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyine sahip hemşirelerin, hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının lisans eğitimine sahip katılımcılardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Ayrıca hemşirelik bakımı puanlarının eğitim düzeyi değişkenine göre farklılaştığı belirlenmiştir (F= 9,799; p <0,001)). Anlamlı farklılığın grup içi karşılaştırmaları Tukey testi ile yapılmış, yüksek lisans ve doktora eğitim düzeyine sahip hemşirelerin hemşirelik bakım davranışları puanlarının lisans eğitimine sahip katılımcılara göre daha yüksek olduğu belirlenmiştir (Tablo 4).

Tablo 4. Hemşirelerin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Puanlarının ve Hemşirelik Bakımı Davranışı Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

	Eğitim Düzeyi	n	Ort.	SS.	SD	F	p	Tukey
Hemşirelerde Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum	Lisans 1	139	72,56	13,92	2	17,45	0,001	1<2
	Yüksek Lisans 2	55	82,34	11,58				
	Doktora 3	18	86,50	7,16				
Hemşirelik Bakımı Davranışı	Lisans	139	124,21	14,53	2	9,79	0,001	1<2
	Yüksek Lisans	55	132,09	14,30				
	Doktora	18	135,88	9,51				

n: Örneklem Sayısı; SS: Standart Sapma; SD: Serbestlik Derecesi; F: Anova Testi

Tek yönlü varyans analizi öncesinde varyansların homojenliği Levene testi ile değerlendirilmiştir. Analiz sonuçlarına göre, hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum puanları için Levene testi sonucu p = 0,069 olup varyansların homojen olduğu belirlenmiştir. Benzer şekilde, hemşirelik bakım davranışı puanları için elde edilen Levene testi sonucu p = 0,308 olup gruplar arasında varyansların homojenliği varsayımının sağlandığı görülmüştür.

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Eğitim düzeyine göre hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutum puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark saptanmıştır (F=17,45; p<0,001). Tukey post-hoc analizine göre lisans mezunu hemşirelerin (Grup 1) puanları, yüksek lisans ve doktora mezunu hemşirelere (Grup 2) göre anlamlı düzeyde daha düşüktür.

Hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum ve hemşirelik bakım davranışı puanları meslekte çalışma süresi değişkenine göre ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan test sonucunda; Hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının mesleki çalışma süresine göre anlamlı farklılık göstermediği belirlenmiştir (F= 2,187; p<0,72). Bununla birlikte hemşirelerin aldıkları puanlar incelendiğinde mesleki çalışma süresinin artmasına bağlı olarak puanlarda nispeten artış gözlemlenmiş, ancak bu artışın anlamlı bir fark oluşturmadığı görülmüştür.

Hemşirelik bakım davranışı puanlarında hemşirelerin mesleki çalışma süresine göre anlamlı farklılık meydana geldiği belirlenmiştir (F= 10,065; p <0,001)). Ortaya çıkan anlamlı farklılığa ilişkin grup içi karşılaştırmalar Tukey testi ile yapılmış, mesleki çalışma süresi 10 yıldan daha az olan katılımcıların (1-5 yıl ve 6-10 yıl) mesleki çalışma yılı 16 ve üzeri yıl olan (16-20 yıl, 21 yıl ve üzeri) katılımcılara göre hemşirelik bakım davranışı puanlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir (Tablo 5).

Tablo 5. Hemşirelerin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Puanlarının ve Hemşirelik Bakım Davranışı Puanlarının Mesleki Çalışma Süresi Değişkenine Göre İncelenmesi

	Mesleki Çalışma Süresi	n	Ortalama	SS.	SD	F	p	Tukey
Hemşirelerde Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum	1-5 yıl (1)	59	73,27	13,42	4	2,18	0,072	-
	6-10 yıl (2)	29	73,82	15,22				
	11-15 yıl (3)	25	75,92	12,87				
	16-20 yıl (4)	33	76,57	16,63				
	21 yıl ve üzeri (5)	66	80,04	11,93				
Hemşirelik Bakım Davranışı	1-5 yıl	59	119,52	16,34	4	10,06	,001	1,2<3,4,5
	6-10 yıl	29	122,06	14,59				
	11-15 yıl	25	129,88	13,01				
	16-20 yıl	33	132,27	14,04				
	21 yıl ve üzeri	66	132,92	9,89				

n: Örneklem Sayısı; SS: Standart Sapma; SD: Serbestlik Derecesi; F: Anova Testi

Araştırmada hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakım davranışı üzerindeki etkisi basit doğrusal regresyon analizi ile test edilmiştir. Analiz sonucunda bağımsız değişken olan hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutumun bağımlı değişken olan hemşirelik bakım davranışını anlamlı şekilde yordadığı belirlenmiştir (F=45,688, p<0,001). Regresyon modeline göre hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumları, hemşirelik bakım davranışlarındaki değişimin %17,9'unu açıklamaktadır (R^2 = 0,179, Standart β = 0,423; p <0,001). Ayrıca hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutumun hemşirelik bakımı davranışı üzerinde olumlu bir etkiye sahip olduğu görülmüştür (t=6,759) (Tablo 6).

Tablo 6. Hemşirelerin Uzmanlaşmaya Yönelik Tutumunun Hemşirelik Bakım Davranışına Etkisi

R	R Square	Adjusted R Square	F	t	β	Standart β	p
0,423	0,179	0,175	45,688	6,759	0,448	0,423	0,001

R: Regresyon Katsayısı; R Square: Regresyon Katsayısının Karesi; F:Anova Testi Değeri; T: Etki Düzeyi; B: Bağımsız Değişkenin Bağımlı Değişkene Olan Etkisi; Standart B: Standart Beta Katsayısı; Adjusted R Square: Hatalardan Arındırılmış Regresyon Katsayısı

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

TARTIŞMA

Hemşirelerin meslekte uzmanlaşmaya yönelik tutumları olumludur ve bu durum bakım davranışlarına katkı sağlamaktadır. Yapılan araştırmada hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum puanları 76,28±13,88 olarak belirlenmiştir. Bir başka yapılan araştırmada hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutum puanları 68,29±15,32 olarak belirlenmiştir (Savaş, 2024). Çelik ve arkadaşları (2012) yaptıkları araştırmada hemşirelerin profesyonel tutumlarının yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır. Hemşirelik öğrencileri üzerine yapılmış başka bir çalışmada hemşirelikte uzmanlaşmaya yönelik elde edilen toplam puanı 77,97±14,5 olarak bulunmuştur. Bu da öğrencilerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının iyi düzeyde olduğunu göstermektedir (Erden, 2024). Adıgüzel ve arkadaşlarının (2011) Isparta ilinde bulunan kamu hastanesi, üniversite hastanesi ve özel hastanede hizmet veren 260 adet hemşire üzerinde araştırma yaptıkları araştırmada hemşirelerin toplam profesyonellik puan ortalamaları 4,46 olduğu görülmüştür. Bu bulgu, hemşirelerin ağır çalışma koşulları ve artan sorumlulukları nedeniyle profesyonelleşme sürecinde güçlükler yaşayabileceğini göstermektedir (Adıgüzel vd., 2011). Bu çalışmada ise profesyonellik düzeyinin orta düzeyde olduğu belirlenmiştir. Bu farklılığın, hemşirelerin eğitim düzeyleri ve çalışma koşullarındaki çeşitlilikten kaynaklanabileceği düşünülmektedir. Başka bir çalışmada, 89 hemşirede profesyonel tutum puan ortalaması 140,28 olarak bulunmuştur. Bu ölçekte puanlar 32–160 arasında değişmektedir (Demir-Dikmen vd., 2013). Araştırma sonucunda hemşirelerin eğitim düzeyi arttıkça uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının ve bakım verme davranışlarının arttığı görülmektedir. Tarhan ve arkadaşlarının (2016) bir tıp fakültesi eğitim ve araştırma hastanesinde çalışan 156 hemşire ile tanımlayıcı bir araştırma yapılmış, bu araştırmaya göre hemşirelerin eğitim düzeylerine göre mesleki tutum puanlarında anlamlı bir farklılık belirlenmiştir. Verilerde görüldüğü gibi hemşirelerin uzmanlaşmaya karşı olumlu oldukları ve eğitim seviyeleri yükseldikçe de uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının arttığı bildirilmiştir (Tarhan vd., 2016). Yapılan bu çalışmada da benzer sonuç bulunmuştur. Araştırmamızda hemşirelerde uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının eğitim düzeylerine göre anlamlı farklılıklar içerdiği belirlenmiştir. Araştırmamızın sonucu doğrultusunda hemşirelerin uzmanlaşmaya karşı olumlu oldukları ve eğitim seviyeleri yükseldikçe de uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının arttığını söyleyebiliriz. You ve arkadaşlarının (2013) yaptığı araştırmada lisans mezunu hemşirelerin hasta bakım kalitesinde olumlu sonuçların olduğunu ortaya koymuştur (You vd., 2013). Ayrıca hemşirelikte eğitim seviyesi arttığında bakım uygulamaları kanıta dayalı olarak yapılacağından daha optimum düzeyde bir bakım sağlanacaktır. Kim ve arkadaşlarının (2022) yaptığı araştırmada hemşirelerin eğitim seviyelerinin artmasıyla hasta bakımının kalitesinin arttığını ortaya koymuştur. Literatürde eğitimin hemşirelikte hasta bakım kalitesi üzerinde önemli bir etkisi olduğunu doğrulamaktadır (Kim vd., 2022). Ayrıca Dünya Sağlık Örgütü de 2020 yılında yayınladığı raporda profesyonel hemşirelik disiplinine yönelik yaklaşan zorluğu ortaya koymakta ve hemşirelik sonuçlarını küresel olarak optimize etmek için uyumlu ve modernleştirilmiş bir hemşirelik eğitimi yaklaşımı oluşturmaya başlanmasının önemini anlatmaktadır (WHO, 2020). Gülfidan (2022) yaptığı araştırmada hemşirelerin bakım davranışlarının eğitim değişkenine göre anlamlı farklılık olduğunu tespit etmiştir. Eğitim düzeyi lisansüstü (5,61±0,41) olan hemşirelerin bakım davranışı puan ortalamaları lisans mezunu (5,26±0,54) hemşirelere göre daha yüksek bulunmuştur. Bu araştırmada da lisansüstü mezun hemşirelerin bakım davranışları puanı (132,09±14,30) lisans mezunu hemşirelerin bakım puanına (124,21±14,53) göre daha yüksek saptanmıştır (Gülfidan, 2022).

Çalışmamızda hemşirelerin mesleki çalışma süresi ile uzmanlaşmaya yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bununla birlikte, puanlar incelendiğinde mesleki çalışma yılı arttıkça uzmanlaşmaya yönelik tutum puanlarının da arttığı gözlenmektedir. Bu durum, mesleki deneyim arttıkça hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının daha olumlu hale gelebileceğini düşündürmektedir. Benzer şekilde, Fırtına-Çakı ve Sönmez (2020) tarafından yapılan çalışmada da meslekte çalışma yılı ile profesyonel tutum arasında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır. Öte yandan,

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Zengin ve arkadaşlarının (2018) çalışmasında mesleki çalışma yılı arttıkça profesyonel tutumun da olumlu yönde arttığı belirlenmiştir. Bu bulgular Sills'in (2000) uzmanlaşmanın, diğer bir ifadeyle profesyonelliğin, büyük ölçüde mesleki deneyim yoluyla geliştiği görüşünü desteklemektedir.

Araştırmada hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakım davranışlarını artırdığı belirlenmiştir. Bu bulgu, mesleki deneyim ve iş geçmişinin hemşirelik uygulamalarında önemli bir rol oynadığını göstermektedir. Deneyim kazanımı, bireyin mesleğine yönelik bakış açısını geliştirirken, eğitim ve becerilerle desteklenen bir uzmanlaşma süreci daha nitelikli hasta sonuçlarına katkı sağlayabilmektedir. Nitekim literatürde de bu bulguyu destekleyen çalışmalar bulunmaktadır (Beydağ ve Arslan, 2008; Dikmen vd., 2016). Hemşirelerin uzmanlaştıkları alanda çalışmaya devam etmeleri, bilgi birikimi ve klinik deneyimlerinin artmasına ve hasta bakım sonuçlarına olumlu yansımasına olanak tanımaktadır. Bu durum, hemşirelerin deneyim kazandıkça yetkinlik düzeylerinin arttığını ve zamanla uzmanlık basamağına ulaştıklarını ifade eden Benner'ın kuramı ile de örtüşmektedir (Koç vd., 2018).

Her ne kadar mesleki çalışma yılı ile uzmanlaşmaya yönelik tutum arasında anlamlı bir ilişki saptanmamış olsa da, mesleki deneyim arttıkça hemşirelik bakım puanlarının da arttığı belirlenmiştir. Bu bulgu, deneyimin bakım kalitesini artırabileceğini düşündürmekte; ancak uzmanlaşmaya yönelik tutumun yalnızca deneyimle değil, aynı zamanda eğitim ve bilgi ile de şekillendiğini göstermektedir. Ayrıca, araştırmada hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakımını anlamlı ve pozitif yönde yordadığı da (%17,9; t=6,759) belirlenmiştir. Literatürde, hemşirelerin mesleki değer algılarının yüksek olmasının bakım kalitesini artırdığı (Daştan vd., 2023), uzman klinik hemşirelerin ise bakım kalitesi, maliyet etkinlik, verimlilik ve hasta memnuniyeti üzerinde olumlu etkiler oluşturduğu bildirilmektedir (Htay ve Whitehead, 2021; Fulton ve Baldwin, 2004). Benzer şekilde, uzman hemşirelerin sağlık hizmetlerine entegrasyonunun tedaviye uyum, hastalığı anlama, yaşam kalitesi ve maliyet etkinliği gibi alanlarda iyileşme sağladığı da vurgulanmaktadır (Morán-Mendoza vd., 2025).

Sınırlılıklar

Bu araştırmanın tek bir üniversite hastanesinde ve yalnızca lisans ve lisansüstü eğitime sahip hemşireler ile yürütülmüş olması, bulguların genellenebilirliğini sınırlamaktadır.

SONUÇ

Bu araştırma, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarının hemşirelik bakım davranışı üzerindeki etkisini değerlendirmiş ve olumlu bulgular ortaya koymuştur. Bulgular, eğitim düzeyi arttıkça uzmanlaşmaya yönelik tutumların olumlu yönde etkilendiğini göstermektedir. Yüksek lisans ve doktora eğitimi hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilemekte, bu da hemşirelik bakımının kalitesini artırmaktadır. Araştırmanın bulgularına dayanarak, hemşirelerin uzmanlaşmaya yönelik tutumlarını güçlendirmek ve hemşirelik mesleğine katkı sağlamak hemşirelik bakımını pozitif yönde etkilemektedir.

Uzmanlık eğitimini tamamlamış olan hemşireler hemşirelik kanununda da belirtildiği gibi uzman hemşire olarak istihdam edilmektedir. Böylece bilgi birikimleri ve yaptıkları klinik araştırmalar soruna yönelik olup sahaya olumlu olarak yansımaktadır. Hemşireler eğitim seviyesinin yükseltilmesi ve devamlı gelişimi için teşvik edilmelidir. Hemşirelerin uzmanlaşmasını teşvik eden sağlık politikaları geliştirilmelidir.

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Buna yönelik yöneticilerin hemşirelerin mesleki uzmanlaşmayı destekleyecek uygulamalar ve politikalar geliştirmesi, hemşirelerin kendi mesleki gelişimine olanak sağlayacak bir zemin hazırlaması önerileri yapılabilir.

Araştırmanın Etik Yönü/Ethics Comittee Approval:. Bir Üniversitenin Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan izin alınmıştır (Tarih: 5 Nisan 2023, Karar no: 2023/53). Uygulama için ilgili üniversite hastanesinden kurum izni alınmıştır (15 Mayıs 2023; no: E-995 77370-188-602623).

Hakem/Peer-review: Dış hakem bağımsız.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir ve kavram: BÇ, NB; Planlama: BÇ, NB; Veri toplama ve/veya işleme: BÇ; Veri analizi ve/veya yorumlama: BÇ, NB; Literatür taraması: BÇ; Makale yazımı: BÇ; Eleştirel inceleme: BÇ, NB.

Çıkar Çatışması/Conflict of Interest: Yazarlar çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu çalışma için herhangi bir kurum veya kuruluştan destek alınmamıştır.

Yapay Zeka Kullanım Beyanı/AI Usage Statement: Bu makale yazılırken hiçbir yapay zeka aracı kullanılmamıştır.

Yazar Notu/Author Note: Bu makale birinci isim yazarın Yüksek Lisans tezinden üretilmiştir. 25-28 Eylül 2024 yılında 8. Uluslararası 19.ulusal ‘Yarına Kim Kalacak?’ temalı hemşirelik kongresinde özet bildiri olarak yayınlanmıştır.

KAYNAKLAR

Atalan A, Dönmez CÇ. (2018). Yüksek-eğitimli uzman hemşire istihdamı ile acil servis kalitesinin yükseltilmesi için simülasyon uygulaması: Türkiye sağlık sistemi. *Marmara Fen Bilimleri Dergisi*, *30*(4), 318-338. doi:10.7240/MARUFBD.395255

Atik G. (2008). *Hemşirelerin mevzuata dayalı işlevleri hakkında hemşire öğretim elemanları ve hemşire yöneticilerin görüşlerinin belirlenmesi*. (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi).Haliç Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Başlı M, Metin T. (2022). Hemşirelikte önemli bir kavram: Hemşirelikte uzmanlık ve ülkemizdeki mevcut durumu. *Journal of General Health Sciences (JGEHES)*, 4, 187–196. doi:10.51123/jgehes.2022.55

Beydağ KD, Arslan H. (2008). Kadın doğum kliniklerinde çalışan ebe ve hemşirelerin profesyonelliklerini etkileyen faktörler. *Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi*, 3(7), 75-87.

Buchan J, Calman L. (2005). Skill-mix and policy change in the health workforce: Nurses in advanced roles. *OECD iLibrary*, 17, 64. doi:10.1787/18152015

Cohen J. (1988). Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.). London: Academic Press. doi:10.4324/9780203771587

Cruz-Gomes S, Amorim-Lopes M, Almada-Lobo B. (2019). The demand for healthcare services and resources: Patterns, trends and challenges in healthcare delivery. *Springer Proceedings in Mathematics and Statistics*, 278, 91–106. doi:10.1007/978-3-030-10731-4_7

Çelik S, Ünal Ü, Saruhan S. (2012). Cerrahi kliniklerde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 20(3), 193–199.

Daştan B, Akçakaya Can A, Demirağ H, Hintistan S. (2023). Hemşirelerin profesyonel değerler algısı ve etkileyen faktörlerin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 10(1), 16–23. doi:10.31125/hunhemsire.1272949

Demir-Dikmen Y, Yönder M, Yorgun S, Yıldırım-Usta Y, Umur S, Aytekin A. (2013). Hemşirelerin profesyonel tutumları ile bunu etkileyen faktörler incelenmesi. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 17(3), 158-164.

Dikmen YD, Karataş H, Arslan GG, Ak B. (2016). The level of professionalism of nurses working in a hospital in Turkey. *Journal of Caring Sciences*, 5(2), 95. doi:10.15171/jcs.2016.010

Erden D. (2024). Nursing students attitudes for specialization and related factors: A cross-sectional research. *Turkiye Klinikleri Journal of Nursing Sciences*, 16(2), 471–478. doi:10.5336/nurses.2023-99486

Faul F, Erdfelder E, Buchner A, Lang A-G. (2009). Statistical power analyses using G*Power 3.1: tests for correlation and regression analyses. *Behavior Research Methods*, 41(4), 1149–1160. doi:10.3758/BRM.41.4.1149

Fırtına-Çakı E, Sönmez M. (2020). Hastanede çalışan hemşirelerin meslekte profesyonel tutum düzeylerinin belirlenmesi. *Turkish Journal of Science and Health*, 1(2), 58-69.

Fulton JS, Baldwin K. (2004). An annotated bibliography reflecting CNS practice and outcomes. *Clinical Nurse Specialist CNS*, 18(1), 21–39. doi:10.1097/00002800-200401000-00007

Gülfidan H. (2022). *Cerrahi hemşirelerinin ahlaki sıkıntı düzeylerinin hemşirelik bakımı davranışları üzerine etkisi ve ilişkili faktörler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Hako L, Turunen H, Jokiniemi K. (2023). Advanced practice nurse capabilities: A mixed methods systematic review. *Scandinavian Journal of Caring Sciences*, 37(1), 3–19. doi:10.1111/scs.13134

Hemşirelik Bilimi Dergisi
2026, 9(1), 59-69
Doi: 10.54189/hbd.1666247

Htay M, Whitehead D. (2021). The effectiveness of the role of advanced nurse practitioners compared to physician-led or usual care: A systematic review. *International Journal of Nursing Studies Advances*, 3, 100034. doi:10.1016/j.ijnsa.2021.100034

Illich I. (1994). Körelten meslekler. I. Illich, I. K. Zola, J. McKnight, J. Caplan, H. Shaiken (Eds). *Profesyoneller İktidarı* içinde. (1. bs., 11-43). İstanbul: Pınar Yayınları.

Karamanoğlu A, Gök Özer F, Tuğcu A. (2009). Denizli ilindeki hastanelerin cerrahi kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki profesyonelliklerinin değerlendirilmesi. *Fırat Tıp Dergisi*, 14(1), 12-17.

Kim M J, McKenna H, Davidson P, Leino-Kilpi H, Baumann A, Klopper H, vd. (2022). Doctoral education, advanced practice and research: An analysis by nurse leaders from countries within the six WHO regions. *International Journal of Nursing Studies Advances*, 4, 100094. doi:10.1016/j.ijnsa.2022.100094

Kızılırmak H. (2022). *Yoğun bakım hemşirelerinin fiziksel tespit uygulamaları ile bakım davranışları arasındaki ilişki*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Aydın.

Koçyiğit H, Yıldırım G. (2022). Türkiye'de hemşirelikte klinik uygulama alanında uzmanlaşmada ilk: Nazmiye Kocaman Yıldırım. *Mersin University School of Medicine Lokman Hekim Journal of History of Medicine and Folk Medicine*, 12(2), 228–237. doi: 10.31020/MUTFTD.999252

Kurşun Ş, Kanan N. (2012). Validaty and reliability study of the Turkish version of caring behaviors inventory-24. *Journal of Anatolia Nursing and Health Sciences*, 15(4), 229–235.

Morán-Mendoza O, Khalil M, Johnson A. (2025). Real world experience: Impact of a specialist interstitial lung disease nurse on health care utilization. *Open Respiratory Archives (2025),* 7(2), 7-10. doi: 10.1016/j.opresp.2025.100400

Saatçi G. (2022). *Hemşirelikte Uzmanlaşmaya Yönelik Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kırşehir.

Savaş T. (2024). *Hemşirelikte uzmanlaşmanın mesleğe bağlılık ile ilişkinin incelenmesi.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Düzce Üniversitesi, Lisanüstü Eğitim Enstitüsü, Düzce.

Sills GM. (2000). Peplau and Professionalism: The emergence of the paradigm of professionalization. *Journal of the American Psychiatric Nurses Association*, 6(1), 29–34. doi:10.1177/107839030000600107

Tarhan G, Kiliç D, Yıldız E. (2016). Investigation of the relationship between attitudes towards the nursing profession and occupational professionalism. *Gulhane Medical Journal*, 58(4), 411–416. doi:10.5455/gulhane.17690

Uysal N, Tekin YE, Öz SD, Çalışkan BB, Yıldız G, Yedek S. (2021). Hemşirelik öğrencilerinin doğrudan bakım uygulamalarına ayırdıkları süre ve bakım davranışları algısının belirlenmesi. *İstanbul Gelişim Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (15), 561-570. doi:10.38079/igusabder.894802

World Health Organization. (2020). State of the World's Nursing 2020: Investing in education, jobs and leadership. In *WHO Report*. https://www.who.int/publications/i/item/9789240003279

Yakıt E. (2020). *Cerrahi birimlerde çalışan hemşirelerin merhamet ve bakım davranışlarının incelenmesi.* (Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi). Biruni Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.

Yılmaz N, Erdem R. (2016). Uzmanlaşma ve tıpta bütüncül yaklaşım üzerine bir değerlendirme. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*, 7(25140), 35–47. doi:10.21076/vizyoner.265466

You L, Aiken LH, Sloane DM, Liu K, He GP, Hu Y, vd. (2013). Hospital nursing, care quality, and patient satisfaction: Cross-sectional surveys of nurses and patients in hospitals in China and Europe. *International Journal of Nursing Studies*, 50(2), 154–161. doi: 10.1016/j.ijnurstu.2012.05.003

Zengin M, Yayan E H, Yıldırım N, Akın E, Avşar Ö, Mamiş E. (2018). Pediatri hemşirelerinin profesyonel değerlerinin profesyonel tutumlarına etkisi. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5(3), 316–323. doi:10.17681/hsp.324725

Zhang M, Chen H, Wang N, Li Y, Li X, Liu Y. (2023). The mediating role of job satisfaction between psychological capital and work engagement among Chinese nurses during COVID-19 outbreak: A comparative study between nurse specialists and general nurses. *Frontiers in Psychiatry,* 13, 1–15. doi:10.3389/fpsyt.2022.990216